

מיקוד שאלון ב מותאם - ד"ר דולי לוי ומאיה דלל

בהתאם להבהרות של הפיקוח על הוראת העברית שיצאו לאחר פרסום המיקוד בדבר שאלת טקסט תגובה, אנו מוסיפות לכל אחד מהמבחנים שאלה מסוג זה.

בהתאם להבהרות המפמ"ר חלו שינויים בפרק ההבעה.

שימו לב להוראה החדשה של פרק ב:

בפרק זה עליכם לענות על שתי המשימות:

משימה 1 - כתיבת מאמר טיעון בהיקף של עמוד וחצי לכל היותר = 25 נקודות.

משימה זו מופיעה בספר המיקוד.

משימה 2 - כתיבת תגובה בהיקף של כחמש שורות = 5 נקודות.

משימה זו מופיעה בקובץ המצורף להלן.

מבחן מספר 1: יופי ללא דופי + אידיאל הרזון והדיאטה

שאלה

לשתי כותבות המאמרים טענה מרכזית משותפת. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה המרכזית המשותפת של שתי כותבות המאמרים, אשר לפיה נשים נמצאות במאבק מתמיד במראה גופן, כדי להיות דומות ככל האפשר לאידיאל היופי בשל אמצעי התקשורת המקיפים את חיינו. רוב הנשים, בניגוד לגברים, אינן מרוצות ממראה גופן, והן במלחמה מתמדת, ובמצב שבו הן מחכות בקוצר רוח לשינוי המיוחל שיתחולל בגופן, ולא ממניעים בריאותיים. נוסף על כך נערות צעירות נחשפות למציאות זו ומפנימות כבר בגיל צעיר כי עליהן לשאוף לשלמות נשית, כפי שהיא מצטיירת בעולם התקשורת.

מבחן מספר 2: גבולות חופש הביטוי + ממדי חופש הביטוי

שאלה

כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה המרכזית שמעלה רפאל כהן-אלמגור, כותב מאמר 1, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה המרכזית של רפאל כהן-אלמגור כי התקשורת לא צריכה להיות חופשית, אלא לגלות אחריות ציבורית ביחס למעשיה. במקום שבו התקשורת חופשית לחלוטין ללא גבולות קיימת סכנה לדמוקרטיה עצמה, מפני שגם היא זקוקה לגבולות בתחומים ביטחון, כלכלה וחופש הביטוי. זאת ועוד, גם התקשורת עצמה כפופה לכללי אתיקה הקובעים את מסגרת החופש שלה.

מבחן מספר 3: התנדבות וירטואלית + התמדה של בני נוער בהתנדבות

שאלה

כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה המרכזית שמעלים כותבי מאמר 2, ציפורה והפור וד"ר אהרן יורק, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני מתנגד לטענה המרכזית של כותבי מאמר 2, כי התמדה בפעילות התנדבותית היא גורם חשוב ומשמעותי שמעצב את דמותו של המתנדב. לדעתי, גם אם לא מתמידים בפעילות התנדבותית, היא עשויה להיות חשובה ומועילה לשני הצדדים, שהרי כל פעילות מוסיפה נדבך לעיצוב דמותו של המתנדב, גם אם פעילות קצרה ולא ממושכת, כפי שמתארים כותבי המאמר.

מבחן מספר 4: שירי מצאה פוליטית בישראל + תנועות מחאה

חברתית ופוליטית

שאלה

שני כותבי המאמרים תמימי דעים, וטוענים כי המציאות בישראל מאכזבת את הציבור, ולכן יש לפעול כדי לחולל שינוי. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את דעתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענת הכותבים, משום שהמצב במדינת ישראל מאכזב את הציבור בתחומי חיים רבים: כלכלה, חינוך, בריאות וביטחון. אנחנו חיים במדינה שאין בה יציבות, והאזרח הפשוט לא יכול לסמוך על המדינה בתחומי חיים רבים. כמו כן השלטון המסואב והמושחת גורם אכזבה בקרב הציבור בכל פעם מחדש. גם אם זהו אופיו של כל שלטון בכל מדינה, עדיין במדינת ישראל הפערים גדולים הרבה יותר מן הממוצע ומן המקובל בעולם המערבי.

מבחן מספר 5: אנחנו אלופי העולם + ההבדלים בין לנאום לבין

ללמד

שאלה

כותב מאמר 1 יוני כהן-יידוב ממליץ לנצל לטובה את מועדוני הדיבייט בארץ לטובת מערכת החינוך. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) להמלצה זו, ובה הבע את דעתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בהמלצה זו של יוני כהן-יידוב, כותב מאמר 1. לדעתי מועדון הדיבייט עשוי להקנות כלים חשובים להבעה בכתב ולהבעה בעל פה לתלמידים, כגון: יכולת הבעה שוטפת, מדויקת מבחינה לשונית, שימוש בקשרים לוגיים נכונים וניסוח טיעונים הגיוניים. כמו כן שילוב של מועדון הדיבייט עשוי להגביר את הביטחון העצמי של התלמידים, בשעה שהם נדרשים להביע את עמדתם מול קהל.

מבחן מספר 6: רצח ארלוזורוב + גדולי הרוח והיצירה בעם היהודי

שאלה

אחת הטענות של מנחם בגין בנאומו היא כי יש לעשות צדק למען עתיד ילדינו. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את דעתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענתו של מנחם בגין בדבר הדאגה לדורות הבאים, שהרי חלק מתפקיד המבוגרים הוא לדאוג לדורות הבאים מבחינות שונות ובתחומי חיים שונים. המבוגרים ממלאים את תפקיד האחראי, ובכך חובתם להציג נורמות התנהגות ראויות לדורות הבאים אחריהם. ממש כפי שיהיה תפקידם בעוד כמה שנים. מכאן שדור שמזלזל בתפקיד זה, עלול למצוא כאן בעתיד דור שאינו מוסרי, אינו דואג לרווחת תושבי המדינה, ואינו דואג לחינוך הצעירים.

מבחן מספר 7: כי האדם עץ השדה + אין הבדל גדול ביתרונות

הבריאותיים בין מזון אורגני למזון רגיל

שאלה

כותב מאמר 2 טוען כי המוצרים האורגניים אינם בריאים יותר מהמוצרים הרגילים, ולכן אל לנו לקנות אותם. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את דעתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בעמדתו של כותב מאמר 2, כי המוצרים האורגניים אינם בריאים יותר מהמוצרים הרגילים, ולכן אל לנו לקנות אותם. ממצאים של מחקרים רבים לא מצאו יתרונות בולטים במוצרים האורגניים על פני המורים הרגילים. כמו כן מחירים של המוצרים האורגניים יקר מאוד בהשוואה למוצרים הרגילים, ומחיר זה אינו מצדיק את קנייתם.

מבחן מספר 8: על בעלי חיים, בשר, ומה שביניהם + שונים מאיתנו -

אך לא נחותים: לבעלי חיים יש זכויות?

שאלה

לשני כותבי המאמרים טענה מרכזית משותפת. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענתם המשותפת של שני הכותבים כי לבעלי החיים יש נשמה, ממש כמו לבני האדם. לכן ביכולתנו להפעיל שיקול דעת ולהסיק מסקנות, לפני שאנו פוגעים בבעלי החיים, שהרי האדם הוא יצור תבוני. כמו כן עלינו לזכור כי לבעלי החיים אין מי שישמיע את קולם, ולכן אנו צריכים לעשות זאת. גם אם בעלי החיים נועדו לשרת את האדם, אין פירוש הדבר שהם נועדו לסבול למען האדם.

מבחן מספר 9: נשים בצה"ל + התא"ל הראשונה מודאגת ממצב

הנשים בצה"ל

שאלה

כותבת מאמר 1 טוענת כי כיום נשים בצה"ל נמצאות במלכוד. מצד אחד הן מנסות להוכיח שהן טובות לא פחות מן הגברים במה שהן עושות, ומן הצד האחר מצפים מהן להישאר «נשים אמיתיות» ולא להידמות לגברים. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני מתנגד לטענה כי נשים בצה"ל נמצאות במלכוד. לדעתי, על הנשים לנהוג כפי שהן באופן טבעי, ואל להן לשנות דבר מהתנהגותן הרגילה, ובכך לא ידרשו לשרת אף נורמה ואף אחד, אלא רק את עצמן. נשים מנסות לרצות את הגברים סביבן, ולכן הן מרגישות מבולבלות ובמלכוד, אך אם הם יהיו החלטיות לנהוג כנשים - הבעיה תיפתר מאליה!

מבחן מספר 10: למרות הכול, אהבת הארץ + אהבת ארץ ישראל

שאלה

כותב מאמר 1 ד"ר צבי צמרת טוען כי יש לחנך את הנערים לאהבת המולדת ולפטריוטיזם כמו ברוב מדינות העולם. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומך בעמדתו של ד"ר צבי צמרת כי יש לחנך לאהבת המולדת, משום שזה ערך בסיסי בקיומו של כל דור שגדל במדינת ישראל. אם לא נחנך לאהבת הארץ, נמצא את עצמנו במדינה שבה חיילים לא יתגייסו לצה"ל כדי להגן על מדינתם, נמצא את עצמנו במדינה שבה מספר היורדים מהארץ גדל משנה לשנה, מפני שלא חשוב יהיה להם לחיות בישראל. יתרה מזו, אהבת הארץ היא זו המקרבת את הנוער בישראל אל ההיסטוריה של עם ישראל ואל המורשת היהודית.

מבחן מספר 11: ראוותנות ורעבתנות + מהו כדור הארץ

שאלה

לשני כותבי המאמרים טענה מרכזית משותפת. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה המרכזית כי בני האדם מבזבזים את משאבי הטבע, ולכן עלולים להביא לסופיותו. לדעתי, בני האדם לא מבינים עד כמה משאבי הטבע של כדור הארץ מוגבלים, ולכן צורכים יותר מכפי שנדרשים באמת. ההרגשה כי כל מה שיש לנו לא מספיק לנו, היא זו שמניעה את גלגלי הכלכלה ואת גלגלי הצריכה המוגזמת. והיא משרתת אינטרסים רבים, לכן לא קם גוף ציבורי שינהל את מלחמת הקיום של כדור הארץ, וחבל שכך!

מבחן מספר 12 : קידום בריאות ואיכות חיים: תפיסת עולם ויישומה + היגינה, שטיפת ידיים ומחלות

שאלה

שתי כותבות המאמרים מציעות דרכים לקידום הבריאות. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) להצעותיהן אלה, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בשתי הדרכים המוצעות על ידי כותבות המאמרים: תהליך אקטיבי מודע ומכוון כמו חינוך, מתן משאבים, חקיקה ועוד, וגם באמצעות פעילויות יומיומיות כגון שטיפת ידיים בקביעות, ניקיון ועוד. לדעתי, שתי ההצעות מעניקות פתרון גם לדורות הבאים, שהרי מספר החולים העתידיים יהיה קטן יותר, ולכן המשאבים הכלכליים שיידרשו לטפל בהם יהיו קטנים יותר. מכאן שנגדל דור בריא יותר גם אם המחלות משתכללות משנה לשנה.

מבחן מספר 13 : גדוד מגני השפה העברית + שם המותג: בעברית זה נשמע יותר רע

שאלה

בסוף פסקה א שבמאמר 1 מעלה הכותב אברהם אלון את השאלה הבאה: «האם היא (העברית) כבר מחשבת את קצה לאחור, וגזה נחישותה להתקיים ככל שפה ולשון של אומות העולם?» כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לשאלה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

לדעתי, התשובה לשאלה «האם היא (העברית) כבר מחשבת את קצה לאחור, וגזה נחישותה להתקיים ככל שפה ולשון של אומות העולם?» היא שלילית מוחלטת. אף על פי שהעברית משתנה במהירות, היא לא תיעלם, אלא תמשיך להתקיים שנים ארוכות ורבות. העברית חיה כבר 3,000 שנה, והיום היא חיה ובעטת יותר מתמיד. מספר הדוברים גדל בהתמדה, ורבים הם בעולם המתעניינים בה. מכאן שזו דאגה מיותרת ומוגזמת לדאוג לה.

מבחן מספר 14 : דילמת הסמים בספורט + מפלגת עלה ירוק

שאלה

כותב מאמר 1 מייקל שרמר טוען בפסקה ז כי כשם שבאבולוציה יש מרוץ חימוש בין טורפים לנטרפים, כך בספורט יש מרוץ חימוש בין נוטלי הסמים לבין בודקי הסמים. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה של מייקל שרמר כי קיים מרוץ חימוש בין נוטלי הסמים לבין בודקי הסמים, כי המציאות מחייבת את קיומו של מרוץ זה. אילולא קיימו בודקי הסמים את פעילותם בנמרצות, לא היינו יכולים לדעת כי הישגי הספורט שאליהם מגיעים הספורטאים הם אכן תוצאה של פעילות אנושית, ולא נובעים מפעילות המעורבת בה סמים. לכן חשוב שמרוץ זה יימשך וירתיע.

מבחן מספר 15 : לקראת יום העצמאות - דרכינו לאן? + מרבה

מפלגות - מרבה דאגה

שאלה

לפי כותב מאמר 2 שלומי צדקי, ריבוי מפלגות מוביל לפגיעה ביציבות וביכולת של המשילות. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני מתנגד לטענתו של שלומי צדקי כי ריבוי מפלגות מוביל לפגיעה ביציבות וביכולת של המשילות, משום שריבוי מפלגות מעיד על ריבוי הגוונים בעם, וחובה על ראש ממשלה למצוא את הדרך לאחד בין הגוונים והזרמים השונים. אם נצמצם את מספר המפלגות, ונעלה את אחוז החסימה, לא יהיה ביטוי לזרמים שונים שהם מיעוט בעם, והרי דווקא להם יש לדאוג!

מבחן מספר 16 : כמה כסף שווה משמעות החיים + המועצה

להשכלה גבוהה

שאלה

פרופ' יהושע שוורץ, כותב מאמר 1, טוען כי המחלקות למדעי הרוח באוניברסיטאות בישראל נמצאות על סף קריסה. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני מסכימה לטענתו של פרופ' יהושע שוורץ כי המחלקות למדעי הרוח באוניברסיטאות בישראל נמצאות על סף קריסה. מחלקות אלו אינן מושכות אליהן סטודנטים רבים, אם בכלל, בשל העובדה שמי שמסיים שלוש או ארבע שנות לימוד לא קלות בכלל באחת ממחלקות אלו, לא מובטחת לו עבודה. נוסף על כך מדינת ישראל אינה מוצאת לנכון להשקיע בחוקרים או בסטודנטים במדעי הרוח, ולכן ההתעניינות הציבורית במחלקות אלו אינה מתרחבת.

מבחן מספר 17 : האנוכיות בדרכים + טבע האדם

שאלה

מתוך מאמר 1 עולה הטענה כי בתחום התחבורה יש קונפליקט: מצד אחד הנהגים מודעים להשלכות של נהיגתם האנוכית, ומן הצד האחר, הם אינם משנים את התנהגותם בכביש. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה כי בתחום התחבורה יש קונפליקט: מצד אחד הנהגים מודעים להשלכות של נהיגתם האנוכית, ומן הצד האחר, הם אינם משנים את התנהגותם בכביש, מפני שתכונת האנוכיות טבועה בנו הישראליים, ואני לא בטוחה כי פנייה אל ההיגיון יכולה לשנות אותה ולו במאומה. הנהג הישראלי מבין כי התנהגות אנוכית עשויה להיות מסוכנת, אך אין ביכולתו לשנות את טבעו. מכאן שהקונפליקט קיים, ולצדדי אף יישאר שנים ארוכות.

מבחן מספר 18 : השחקנים האלה לא עושים סצנות + ריאיון עם יוצר

אנימציה

שאלה

כותב מאמר 2 דודו שליטא טוען כי ילדים אוהבים סרטי אנימציה. כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענה זו, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בעמדתו של דודו שליטא כי ילדים אוהבים סרטי אנימציה, מפני שעובדה היא שבכל חג ובכל קיץ וגם ללא סיבה מיוחדת מועלות לאקרנים הפקות ענק במאות מיליוני דולרים של סרטי ילדים, שבהם מופיעות דמויות אנימציה, והם סרטים מבוקשים במיוחד בקרב הילדים, ולאחרונה גם בקרב המבוגרים. אילו המציאות הייתה מוכיחה כי סרטים אלו אינם חביבים על הילדים, לא הייתה תעשייה זו ממשיכה להתקיים.

מבחן מספר 19 : כנגד כל הסיכויים + שליטת תעשיות במחקר הביו-

רפואי

שאלה

כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענת המרכזית של כותב מאמר 2 שי דוידוביץ, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני מתנגדת לטענתו של שי דוידוביץ כי מחקרים בתחום הביו-רפואה לא נועדו לשרת את האינטרס של הציבור בישראל, אלא את האינטרסים של בעלי ההון בתעשייה, מפני שגם אם למחקרים אלו יש אינטרסים כלכליים, הרי הם מצילים חיי אדם, פותרים בעיות רפואיות רבות, וכן משפרים את איכות חייו של הציבור ומאריכים אותם.

מבחן מספר 20 לומדים מהטלוויזיה + המלחמה המטעה של

קישקשתא ופיסטוק

שאלה

כתוב תגובה קצרה (בהיקף של כחמש שורות) לטענתו המרכזית של כותבת מאמר 1 שרון כץ, ובה הבע את עמדתך ונמק אותה.

תשובה

אני תומכת בטענה של שרון כץ כי הטלוויזיה החינוכית יכולה לתת מענה למורים ולהורים בתחום הלימודי והעשרת ידע ובתחום החינוכי בצפייה בתכניות איכות. לדעתי, הטלוויזיה החינוכית מתפתחת ללא הרף בתחום תכניות הלימודים: היא מתאימה את התוכן לתכנית הלימודים של משרד החינוך, ומנסה לתת מענה הן ללומדים הצעירים והן ללומדים הבוגרים יותר לקראת בחינות הבגרות. נוסף על כך, בתחום החינוכי מועלות בה תכניות ערכיות העוסקות בדילמות מוסריות שמעסיקות את בני הנוער והמבוגרים כאחת. יתרה מזו, היא מציגה את תוכני השידורים באמצעות שחקנים שהנוער מחובר אליהם ומעריך אותם.